

KAREL HYNEK: BABIČKA PO PITVĚ (1946)

Převzato z HYNEK, Karel: *S vyloučením veřejnosti. Život a dílo Karla Hynka*. Praha: Torst, 1998.

1.

Vůz dodrkotal na Staré bělidlo. Babička dosud rozkymácená jízdou, vratce sestupuje a objímá se s Terezou.

Pan Prošek zkouší mluvit česky.

Vnoučata útočí na babiččin kapsář: Marcipánová panenka a koníček. Holátka si smlsnou.

Jednou, když babička uspávala u klavíru malou Adélku a věrná májová koťátka drápala na dvoře velkého psa, vnoučata vypáchla krucifixem její malovanou truhlu.

Paní Prošková děti napomenula: Až babička zemře, bude to stejně všechno vaše.

2.

Bílé hvězdy, jako by se mraky koulovaly. Bělejší než bělásek, bělice, bělejší než bělma žen na Starém bělidle. Jan myslí na Viktorku.

Babičko, co to je, bláznivá?

Stařenu napadlo kruté přirovnání: Viktorka je cikorka.

Jan se rozplakal a kráčel pomalu ke splavu, vylovit smutnou rybu jejího hlasu, jenž slábnul, vylovit rybičku jejího hlasu, jenž slábnul, vylovit šupinku jejího hlasu, jenž slábnul.

Viktorka prchla uplakanému.

Bláznivá znamená dlouho smutně zpívati, až si měsíc a splav vymění navzájem své místo, takže mlýn se stěhuje do nebe a hráči kuželek mají velkou slavnost díkuvzdání, bláznivá znamená tančiti na krách očí v řece slz, lézti po bílém žebří zubů až na vrchol smíchu, protírati si oči a stále neviděti než obrácený les a soptící studánky, bláznivá znamená běžeti, smáti se a zpívati, neboť pěšiny jsou bez konce, hromobití se také posmívá bleskům a splav je orchestr.

3.

Přišel veselý mlynář dává Adélce jazykolamy. 333 333 stříbrných střev je mezi všemi lomenicemi ze všech nejlomenicovatější. Hodně rychle a desetkrát za sebou.

Malá Adélka s polámaným jazyčkem se schovává za babiččinu sukni.

Babička nechá pozdravovat paní mlynářku.

Pan otec se zašklebil a odchází.

Adélka za ním pokřikuje: 333 333 stříbrných mlýnů na jezeru, na všechny mlynáře v nich já seru.

4.

Kdykoliv byly děti na návštěvě ve mlýně, Mančička je zavedla do staré mlýnice, kde uprostřed pavučin a plesniviny pořádaly truchlivé hry.

Tančily divoce pod dlouhou pavučinou, kterou Vilém prodloužil bílou nití, aby za chvíli stály dlouho, dlouho nehnutě, dokud Barunka nevykřikne smluvené slovo, nebo je nevydělá Jan rukama plnýma pavouky.

A potom Barunka, již zcela omámená vůní plesnivého dřeva, začíná zpívat hlasem Viktorky.

Jan jí nebratrsky hladí a líbá.

V krátkých pomlčkách mezi zpěvem, kdy Barunka nabírá dech, který se krásně ě zrychluje, je slabě slyšet babiččino vyprávění o Josefu císaři.

5.

Myslivec si zapálil zelenou dýmku a fouká kouř do kolovrátku. Paní myslivcová si všimla, že babičce chutná rybízová zavařenina.

Nikomu neušel nářek ochočené srny, kterou děti na dvorku týrají.

Teď začíná myslivec vyprávěti o smutné Viktorce.

6.

Její krása byla rouhačská, neboť se ničím nepodobala velkým a podrobným obrazům světic.

Ve vlasech ukrýval noc co noc noc a nádherné hypnotizérské oči vojáka, jenž od večera do rána obcházel stavení, snaže se udržet krok s měsícem.

Jedné deštivé noci vyšla ven a rozprostřela nad ním své vlasy. Uchopil ji za nohy a zdvihl nad sebe živoucí deštník.

Kráčeli tak celou noc, než jim svítání ukázalo studánku, v jejíž hladině spatřili vojáka souložícího s deštníkem a sedmibarevné rameno duhy se smuteční páskou.

Pak vypili studánku a do všech stromů v lese ryli srdce, jež měla spíše podobu deštníků.

Stromy strašlivě sténaly pod nebozezovými nehty.

Viktorka začala zpívat.

Voják modeloval její hlas z lepkavé pryskyřice. Dílo mělo podobu nemluvněte.

Potom se rozloučili a umluvili si schůzku. Za věčnost u splavu.

Do té doby bude voják zaměřovati pušku s deštníkem, do té doby se snad Viktorka dopočítá všech vyrytých srdcí, všech litujících úst a všech svých prstů, jež se snad konečně přestanou chvěti a vztahovati se kamsi vzhůru, jako by chvatně posunovaly ručičkami hodin, visících vysoko na stěně, kdesi v dávné světnici.

7.

Mokrý hladkost schodišť, blýskání zábradlí a hromobití lokajských podpatků. Babiččina prostota je ružencem proti této bouři přepychu.

Za chvíli sluneční úsměv kněžny a mnoho důvodů býti zvědavý, býti polichoceno, smáti se a zapamatovati si.

Kněžna o ozvěna pozorně naslouchají pořekadlům.

Kolují dárčky.

Potom se všichni rozloučí.

Vyjukaným sluhům se zdá, že zámkem projíždí vůz se slámou.

Kněžna přistupuje k oknu, aby ještě spatřila babičku napomínající vnoučata, která si hrají na zaháněnou jablky, jež dostala od smutné komtesy.

Šťastná to jablka!

8.

Božítělové procesí se ubírá vyzdobenými ulicemi městečka. Panstvo, městská honorace, lid.

Stařena miluje tyto obřady. Nezměnily se od jejích dívčích let. Vidí své mládí hlubokou pod bílou vrstvou božítělových květin.

Vpředu se postrkují dva mladí ministranti. Dým z rozhoupaných kadidelnic jí obklopuje. A ona, kráčeje na chvíli v retrospektivním procesí, obrací listy modlitební knížky krásnými růžovými rukama.

9.

Pan Prošek má svátek.

10.

Panna Maria má svátek.

11.

Přišly dny, kdy uctivý vítr smeká čepice listí se stromů.

Dětem se zdá, že babička má hlubší vrásky, když hovoří u splavu, chvílemi pozdvihujíc ruku, jako by konejšila vítr: Listy. Padají, jakmile se jim podaří napodobit barvu slunce. Jaká hrůza po radosti.

Mlynář jde nevšímavě kolem a mluví pro sebe: Příroda, jež dostala žloutenku.

Jan a Vilém hltavě polykají mlhu.

Barunka vsunuje své sentimentální hrdlo do smyčky z babího léta. Na její vyplazený jazyk padá pomalu listí.

12.

Vánoční mír na Starém bělidle byl porušen jedinou příhodou. Na Štědrý den babička poštvala oba velké psy, Sultána a Tyrla, na Kudrnovy děti, které zpívaly pod okny strašlivou koledu:

Od věků padá komety do komnaty

Nikdy nikdy do chlěva

Nerodí se žádný svatý

Není města Betléma

13.

Jakmile se na nebi objevil kobalt, zvadly vánoční stromky. Děti kašlaly škály.

Barunka stojí na pahorku, na který dosud nedosáhla rozvodněná řeka. Myslí si: Nastává úžasný manifest rovnodennosti. Průvody krajín, výkřiky květin, prapory stromů, žerdě vysoké a stále vyšší, žerdě nedohledné, na počest slunci, překrásné zmiji, jež uštknula světlem mé oči!

A řeka se dál vylévá z břehů, zaplavujíc louky, pole a lesy, tak jako se láska rozlívá do očí, rukou, úst a hlasu, když jí nestačí srdce.

14.

Patnáctá a šestnáctá kapitola.

17.

Černé šelmy mračen se dlouho skrývaly za lesem, než zardousily slunce, vyprávěl myslivec, dosud všecek bledý. Krajina se pak brzy proměnila v obrovskou chmelnici deště.

Šermířské výpady blesků a hromový zvuk čepelí, psala si krásná kněžna do deníku, plnily jindy tak klidnou krajinu. Byl to tak úchvatný souboj, že jsem se začala pomalu svlékati před otevřeným oknem.

Viktorka obnažila důvěřivé své rameno a byla očkována bleskem, chlácholila Barunka Jana, jenž nebyl k utišení.

18.

Babička byla na vlastní přání uložena s Viktorkou do společné rakve.

Pohřební průvod vymačkával oči jako citrony.

Vítr zdvihl prach a oslepil vozku i koně. Průvod bloudil celý den po cestách k večeru již zcela zablácených od slz.

Kněžna stála u římsy a šeptala: Un jour mon prince vindra (*jednou pro mě přijde můj princ*)